

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ รูปแบบ ค่าใช้จ่าย และการยอมรับประสิทธิภาพ
ของการรักษาแบบทางเลือกในผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์

ชื่อผู้เขียน นางสาวอุทัย สมบูรณ์

สาขารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชไมพร ทวีชตรี	ประธานกรรมการ
อาจารย์ รังสรรค์ วรวงศ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชยันต์ธร ปทุมานนท์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราภรณ์ ศิริสว่าง	กรรมการ
อาจารย์ ขวลิต	นาถประธานกรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบ ค่าใช้จ่าย และการยอมรับประสิทธิภาพการรักษาแบบทางเลือกในผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เปิดเผยตัวและยินดีเข้ากลุ่มเครือข่ายผู้ติดเชื้อ ในเขตอำเภอแม่วงก์ทั้งหมดและบางพื้นที่อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 110 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบความน่าจะเป็นแบบเอ็กแซ็กท์ การทดสอบครัสคัลเวลลิส และสมการถดถอยพหุแบบขั้นตอนชนิดล็อกริสก์

ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ ร้อยละ 90.9 ยังคงรักษาแบบแผนปัจจุบัน การรักษาแบบอื่นประกอบด้วย การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ร้อยละ 35.5 การใช้สมุนไพร ร้อยละ 30.6 หมอพื้นบ้าน 23.6 และแพทย์แผนไทย ร้อยละ 17.3 เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าร้อยละ 59.1 ใช้รูปแบบการรักษาแบบทางเลือกร่วมกับแผนปัจจุบัน การตัดสินใจไปรับการรักษาแบบทางเลือกไม่ขึ้นกับลักษณะทางประชากร เศรษฐฐานะ หรือความเชื่อต่อในผลการรักษา แต่ขึ้นกับการสนับสนุนจากกองทุนประกอบอาชีพ การเลือกรูปแบบการรักษาชนิดใดขึ้นกับ อาการที่เกิดขึ้น คือ 1. อาการที่ทำให้ไปรับการรักษาแบบแผนปัจจุบัน ได้แก่ ไข้ ปวดหัว เป็นหวัด ($p < 0.001$) และ ผื่นแพ้ ตุ่มคันตามผิวหนัง ($p = 0.045$) 2. อาการที่ทำให้ไปรับการรักษาแบบแพทย์แผนไทย

ได้แก่ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ($p = 0.037$) 3. อาการที่ทำให้ไปรับการรักษาแบบใช้สมุนไพร ได้แก่ ไอมีเสมหะ ($p = 0.019$) และมีฝ้าในเพดานปากและลิ้น ($p = 0.009$) 4. อาการที่ทำให้ไปรับการรักษาแบบหมอพื้นบ้าน ได้แก่ เริ่ม งูสวัด ($p < 0.001$) และ 5. อาการที่ทำให้ไปรับการรักษาแบบดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ได้แก่ มีฝ้าในเพดานปากและลิ้น ($p = 0.031$) และเบื่ออาหาร น้ำหนักลด ($p = 0.037$) ส่วนใหญ่ผลการรักษาอยู่ในระดับน่าพอใจ แต่การรักษาบางชนิดมีค่าใช้จ่ายสูง คือ การรักษาแบบแพทย์แผนไทย (ตั้งแต่ 0 ถึง 9,900 บาท) เพราะต้องใช้เป็นค่าเดินทางเพื่อไปรักษาในท้องถิ่นที่ห่างไกล และการรักษาที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ คือการรักษาดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (ตั้งแต่ 0 ถึง 50 บาท) ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ร้อยละ 79.4 ยอมรับ ประสิทธิภาพการรักษา เพราะคิดว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไปคุ้มค่างับผลการรักษา

เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีข้อบ่งชี้ว่า การรักษาแบบทางเลือกทำให้อาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นเลวลง ผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณาประเด็นการยกระดับการรักษาแบบทางเลือก เพื่อให้เป็นที่พึงของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์มากขึ้น เพราะในสถานะเศรษฐกิจของประเทศขณะนี้ การรักษาแบบทางเลือกอาจเป็นหนทางเดียว ที่ผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์จะมีโอกาสได้รับการรักษา

Independent Study Title	Patterns of Use, Expenditures and Perceived Efficacy of Alternative Treatments in HIV/AIDS Persons		
Author	Miss Uthai Somboon		
Master of Public Health			
Examining Committee:			
	Asst. Prof. Chamaiporn Tawichasri		Chairman
	Lect. Rangsan Voravong		Member
	Asst. Prof. Jayanton Patumanond		Member
	Asst. Prof. Varaporn Sirisawang		Member
	Lect. Chawalit Natprathan		Member

Abstract

The objective of the study was to explain patterns of use, expenditures and perceived efficacy of alternative treatments of HIV/AIDS persons. Data were collected by direct interview with 110 HIV/AIDS persons who openly accepted their HIV status and participated in HIV network groups, in the entire area of Mae Wang and part of San Patong District, Chiang Mai. Data were analysed using Chi-square test, exact probability test, Kruskal-Wallis test and stepwise log risk regression.

The majority of HIV/AIDS persons (90.9%) still used conventional treatments. Alternative treatments included holistic care (35.5%), herbal treatment (30.6%), treatment with traditional healers (23.6%) and Thai traditional treatment (17.3%). These alternative treatments were used 59.1% in parallel to the conventional treatments. Decision on alternative treatments was not associated with demographic, economic characteristics or believes in the treatment, but was associated with receiving support from occupational promotion fund. The types of alternative treatments used were dependent of symptoms and illnesses; conventional

treatment was associated with fever, headache and common colds ($p < 0.001$) and allergy and rash ($p = 0.045$), Thai traditional treatment was associated with loss of appetite and weight loss ($p = 0.037$), herbal treatment was associated with productive cough ($p = 0.019$) and coated tongue or palate ($p = 0.009$), treatment with traditional healers was associated with herpes infections ($p < 0.001$) and holistic care was associated with coated tongue or palate ($p = 0.031$) and loss of appetite and weight loss ($p = 0.037$). Majority of the subjects were satisfied with the treatment efficacy. The cost of some alternative treatments were high (0 to 9,900 Baht), due to costs of travel to distant location. Holistic care had the lowest cost (0 to 50 Baht). There were 79.4% of HIV/AIDS persons who perceived the efficacy of alternative treatments, in which they thought worth spending the money.

Since there have been no indications that alternative treatments were associated with AIDS progression, responsible organizations should consider alternative treatments as one of the treatment options for HIV/AIDS persons, which may be the only choice of treatment during the present economical situations.